



Warszawa, dnia 16.02. 2015 r.

PG II Ko₁ 2838/14

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

SEKRETARIAT

Biuro Prasowe Senackie

Wpłynęło dn. 18.02.15. zał.....

nr. 878.....podpis.....

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 17.02.15.

nr. 557.....podpis.....

szanowny Panie Marszałku

Odpowiadając na pismo z dnia 19 stycznia 2015 roku nr BPS/043-68-2920-PG/15 oraz pismo z dnia 19 stycznia 2015 roku nr BPS/043-68-2917/15, przy których przekazane zostały dwa oświadczenia Pani Senator Marii Koc złożone wspólnie z innymi senatorami podczas 68 posiedzenia Senatu RP w dniu 9 stycznia 2015 roku wskazujące na potrzebę podjęcia postępowania w sprawie podejrzenia naruszenia miejsc spoczynku zmarłych pochowanych na targowisku w Kałuszynie zakończonego postanowieniem Prokuratora Rejonowego w Mińsku Mazowieckim o odmowie wszczęcia śledztwa oraz zbadania przedmiotowej sprawy pod kątem odpowiedzialności karnej uprzejmie przedstawiam co następuje.

Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim nadzorowała postępowanie sprawdzające 2 Ds. 1420/14 dotyczące między innymi znieważenia miejsca spoczynku zmarłych i złożonych w nich szczątków ludzkich w granicach targowiska miejskiego w Kałuszynie, to jest o czyn z art. 262§ 1 k.k.

Postępowanie zainicjowane zostało zawiadomieniem złożonym w dniu 26 września 2014 roku przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - Kierownika Delegatury w Siedlcach.

Z treści zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wynikało, że decyzją z dnia 2 kwietnia 2012 roku Starosty Mińskiego (zmienioną następnie decyzją z dnia 8 kwietnia 2014 roku) udzielono Gminie Kałuszyn pozwolenia na przebudowę targowiska w ramach programu pod nazwą „Tworzymy nasz Rynek” na działkach o numerach ewidencyjnych 2519/1, 2508 oraz 2561 w miejscowości Kałuszyn. Na mocy udzielonego pozwolenia inwestor Gmina Kałuszyn

rozpoczęła na przedmiotowym terenie prace budowlane, między innymi związane z przeniesieniem krzyża upamiętniającego walki powstańcze w latach 1863 – 1865.

Pismem z dnia 3 lipca 2014 roku Burmistrz Kałuszyna wystąpił do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wyrażenie zgody na przeprowadzenie badań poszukiwawczych mających na celu sprawdzenie, czy pod krzyżem usytuowanym na terenie targowiska na działce nr 2519/1 znajdują się szczątki ludzkie.

Decyzją z dnia 7 lipca 2014 roku udzielone zostało pozwolenie na przeprowadzenie badań poszukiwawczych za pomocą georadaru oraz na wykonanie odwiertów na terenie działki. Przeprowadzone badania wykazały zaburzenie naturalnego układu warstw ziemi, jednak bez wskazania przyczyny takiego stanu rzeczy. Następnie pismem z dnia 8 lipca 2014 roku Burmistrz Kałuszyna wystąpił do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie badań archeologicznych sondażowych mających na celu sprawdzenie, czy pod krzyżem upamiętniającym walki Powstania Styczniowego znajdują się szczątki ludzkie. Decyzją z tego samego dnia udzielono pozwolenia na wnioskowane badania.

W dniu 9 lipca 2014 roku po przeniesieniu części pomnika, przeprowadzono archeologiczne badania sondażowe, w wyniku których odkryto szczątki ludzkie spoczywające w wąskim wykopie. W związku z tym, decyzją z dnia 10 lipca 2014 roku Wojewódzki Konserwator Zabytków po dokonaniu oględzin, nakazał wstrzymanie prac budowlanych na okres 30 dni i przeprowadzenie na koszt jednostki finansującej roboty budowlane wykopaliskowych badań archeologicznych o charakterze ratowniczym w miejscu lokalizacji krzyża oraz niezbędnych badań antropologicznych. Po uzyskaniu pozwolenia na przeprowadzenie badań wykopaliskowych, wykonano je na zlecenie Gminy Kałuszyn w dniach 15 – 23 lipca 2014 roku. W wyniku badań w rejonie krzyża odkryto 4 groby. Nadto w fundamencie postumentu krzyża, w zaprawie murarskiej, ujawniono fragmenty kości ludzkich. Po analizie antropologicznej stwierdzono, że na tym etapie badań odkryto szczątki około 13 osób płci męskiej, w tym 9 szkieletów w 4 jamach grobowych. Część czaszek w jamach grobowych została uszkodzona w płaszczyźnie poziomej. Jakkolwiek nie

ustalono czasu, w jakim nastąpiło zniszczenie, to przyjęto, że mogło to mieć miejsce podczas niwelacji terenu przy pracach budowlanych związanych z przebudową targowiska. Następnie w wyniku rozpoznawczych badań georadarowych, wytypowano obszary przypuszczalnej lokalizacji kolejnych grobów, w związku z czym rozszerzono obszar niezbędnych badań archeologicznych. W dniu 8 września 2014 roku rozpoczęto II etap prac wykopaliskowych, w wyniku których odkryto 2 miejsca, w których występowały szczątki ludzkie (przy ścianie budynku handlowego i na wprost zachodniego wejścia do budynku). Ujawnienie pojedynczych kości ludzkich w układzie przemieszonym wskazywało, że część z nich mogła zostać naruszona przez wykop fundamentowy pod filar zadaszenia stoisk handlowych podczas prac związanych z przebudową targowiska.

Po zapoznaniu się z zawiadomieniem i dołączoną do niego dokumentacją Prokurator Rejonowy w Mińsku Mazowieckim polecił Komisarjatowi Policji w Mrozach przeprowadzenie postępowania sprawdzającego, w tym uzyskanie stanowiska Burmistrza Kałuszyna oraz wykonawcy robót ziemnych przy przebudowie targowiska.

W toku postępowania sprawdzającego do Prokuratury Rejonowej w Mińsku Mazowieckim wpłynęło nadto pismo z dnia 20 października 2014 roku Dyrektora Muzeum Ziem Nadbużańskich, stanowiące zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw urzędniczych przez Burmistrza Kałuszyna (poświadczenia nieprawdy w dokumentach, niedopełnienia obowiązku przeprowadzenia wymaganych prawem uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa), a także zniszczenia grobów wojennych i umyślnego naruszenia zabytkowego krzyża. W uzasadnieniu podano, że Burmistrz Kałuszyna musiał mieć świadomość istnienia grobów w miejscu posadowienia krzyża, gdyż wynika to z zapisów planu miejscowego miasta Kałuszyn oraz gminnej ewidencji zabytków. Powyższe zawiadomienie dołączono do sprawy 2 Ds. 1420/14.

W wyniku rozpytania Burmistrza Kałuszyna ustalono, że przed rozpoczęciem przenoszenia krzyża w nowe miejsce (przesunięcie na odległość ok. 20 metrów) czynił on sprawdzenia co do poległych lub pochowanych w tym miejscu powstańców z lat 1863 – 1865 w księgach parafialnych, a także zasięgał opinii

Dyrektora Biura Akt Nowych, jednak nie uzyskał informacji, że w tym miejscu mogą być groby powstańców. Jednocześnie poinformował Przewodniczącego Przyjaciół Ziemi Kałuszyńskiej, że po przeniesieniu krzyża zostaną przeprowadzone badania w kierunku ewentualnego potwierdzenia istnienia w tym miejscu szczątków ludzkich, co może skutkować ich ekshumacją i przeniesieniem na miejscowy cmentarz.

Nadto uzyskano informację, że w trakcie prac projektowych nad zagospodarowaniem targowiska dokonano sprawdzenia zgodności inwestycji z planem zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyn. Ustalono, że w planie znajduje się zapis „pamiątkowy krzyż w miejscu mogiły powstańczej”. Fakt istnienia mogiły nie miał jednak potwierdzenia w ewidencji mogił wojennych prowadzonej przez Wojewodę Mazowieckiego. Nadto w gminnej ewidencji zabytków figurował jedynie zapis, że jest to „pamiątkowy krzyż poświęcony powstańcom z 1863 roku”.

Przeniesienie krzyża nastąpiło w dniu 9 lipca 2014 roku, zgodnie z decyzją administracyjną z dnia 8 kwietnia 2014 roku zezwalającą na przeniesienie. Wykonano także zlecone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków prace archeologiczne, które w całości mogły być przeprowadzone dopiero po przesunięciu krzyża. Wcześniej, w reakcji na sygnały obywateli o możliwości pochowania w tym miejscu szczątków ludzkich, przeprowadzono badania georadarowe.

Po dokonaniu oceny zgromadzonego materiału postanowieniem z dnia 27 października 2014 roku prokurator odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie:

- znieważenia w okresie od 6 marca do 10 lipca 2014 roku w Kałuszynie miejsca spoczynku zmarłych oraz szczątków ludzkich poprzez przeprowadzenie robót budowlanych w granicach targowiska miejskiego, to jest o czyn z art. 262§ 1 k.k. wobec braku znamion czynu zabronionego (art. 17§ 1 pkt 2 k.p.k.),
- zaistniałego w 2012 roku poświadczenia przez Burmistrza Kałuszyna nieprawdy w dokumentach co do okoliczności mającej znaczenie prawne (istnienie mogiły powstańczej), co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej zezwalającej na przebudowę targowiska miejskiego, to jest o czyn z art. 271§ 1 k.k. wobec braku znamion czynu zabronionego (art. 17§ 1 pkt 2 k.p.k.),
- zaistniałego w okresie od 2012 roku do lipca 2014 roku niedopełnienia obowiązków przez Burmistrza Kałuszyna poprzez zaniechanie dokonania wymaganych prawem

uzgodnień z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, co było działaniem na szkodę interesu publicznego, to jest o czyn z art. 231§ 1 k.k. wobec braku znamion czynu zabronionego (art. 17§ 1 pkt 2 k.p.k.).

Ponadto w Prokuraturze Rejonowej w Mińsku Mazowieckim wydane zostało postanowienie 2 Ds. 943/14 o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień przez Burmistrza Kałuszyna w okresie od 27 czerwca do 25 lipca 2014 roku poprzez rozpoczęcie i prowadzenie prac związanych z przeniesieniem krzyża, przed rozpoznaniem skargi Grzegorza J. skierowanej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na decyzję Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 maja 2014 roku utrzymującą w mocy decyzję Starosty Mińskiego z dnia 8 kwietnia 2014 roku zatwierdzającą zamienne rysunki do projektu budowlanego dotyczące zmiany lokalizacji krzyża powstańczego wobec braku znamion czynu zabronionego (art. 17§ 1 pkt 2 k.p.k.).

Stosownie do dyspozycji §27 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 września 2014 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2014 r. poz. 1218 z późn. zm.) Prokurator Okręgowy w Siedlcach dokonał kontroli powyższych postępowań, w celu dokonania oceny i zasadności podjętych decyzji merytorycznych.

Dokonując oceny postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa i uzasadnienia decyzji 2 Ds. 1420/14 Prokuratury Rejonowej w Mińsku Mazowieckim Prokurator Okręgowy w Siedlcach uznał, iż wydane postanowienie jest zasadne pod względem formalnym i merytorycznym.

Odnosząc się do punktu I sentencji uznał, iż do uszkodzenia ujawnionych w wyniku czynności archeologicznych czaszek ludzkich doszło w wyniku działań nieumyślnych człowieka. Prawdopodobną przyczyną tego były prace budowlane polegające na niwelowaniu terenu za pomocą ciężkiego sprzętu w czasie przebudowy targowiska. Za taką oceną przemawia fakt, iż prace te były wykonywane zanim przeprowadzono badania georadarowe i sondażowe, w wyniku których ujawniono szczątki ludzkie. Po tych badaniach prace budowlane zostały wstrzymane.

W odniesieniu do czynu polegającego na poświadczeniu nieprawdy określonego w punkcie II sentencji postanowienia wskazać należy, iż potwierdzone zostało istnienie zapisu w planie zagospodarowania przestrzennego miasta Kałuszyna o treści: „pamiątkowy krzyż w miejscu mogiły powstańczej”. Zapis taki samoistnie nie mógł stanowić podstawy do uznania, że pod krzyżem Powstańców znajdują się szczątki ludzkie, w sytuacji gdy brak było analogicznego zapisu w ewidencji mogił wojennych prowadzonej przez Wojewodę Mazowieckiego. Również przeprowadzona przez Burmistrza Kałuszyna weryfikacja powyższej okoliczności za pomocą innych historycznych źródeł, przekazów i opinii nie potwierdziła tego faktu. Zatem posłużenie się stwierdzeniem, że pamiątkowy krzyż poświęcony jest powstańcom z 1863 roku a nie, że jest miejscem mogiły powstańczej było uprawnione i nie nosiło znamion czynu zabronionego określonego w art. 271§ 1 k.k.

W opisanej sytuacji, złożenie wniosku przez Burmistrza Kałuszyna wraz z innymi dokumentami do Starosty Mińskiego w celu uzyskania decyzji nr 314/12 z dnia 2 kwietnia 2012 roku, a następnie decyzji nr 289/14 z dnia 8 kwietnia 2014 roku Starosty Mińskiego (zmieniającej wcześniejszą decyzję z 2012 roku) w celu możliwości dokonania przebudowy targowiska miejskiego, w tym przeniesienia krzyża poza obręb targowiska nie mogło stanowić z identycznych względów przestępstwa wyłudzenia poświadczenia nieprawdy określonego w art. 272 k.k.

Prokurator Okręgowy w Siedlcach uznał za słuszne rozstrzygnięcie w zakresie czynu III sentencji postanowienia polegającego na niedopełnieniu obowiązków przez Burmistrza Kałuszyna. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż wbrew twierdzeniu zawiadamiającego, projekt związany z przeniesieniem krzyża, poprzedzający wydanie przez Starostę Mińskiego w tej sprawie decyzji administracyjnej, posiadał wymagane przepisami uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Brak natomiast było uzgodnienia projektu z Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, ponieważ takie uzgodnienie nie było konieczne, w sytuacji gdy w ewidencji mogił wojennych prowadzonej przez Wojewodę Mazowieckiego, miejsce usytuowania krzyża nie było tam wskazane jako mogiła wojenna. W powyższej sytuacji Burmistrz Kałuszyna działał zgodnie z obowiązującymi przepisami, a zatem nie można mu zarzucić niedopełnienia

obowiązków zaistniałych w procesie uzyskiwania decyzji administracyjnej innego organu.

Dokonując analizy akt postępowania 2 Ds. 943/14 Prokuratury Rejonowej w Mińsku Mazowieckim Prokurator Okręgowy uznał, iż wydane postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa jest zasadne pod względem formalnym i merytorycznym, albowiem Burmistrzowi Kałuszyna nie można zarzucić przekroczenia uprawnień w procesie uzyskiwania decyzji administracyjnej. Przed przeniesieniem krzyża Burmistrz Kałuszyna każdorazowo występował z wnioskami do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zgodę na przeprowadzenie badań za pomocą georadaru, badań sondażowych, a następnie prac archeologicznych. Decyzja o przeniesieniu krzyża, a następnie realizacja tejże decyzji podjęta została w słusznym pojętym interesie publicznym. Umieszczenie krzyża poza targowiskiem, obszarem dostępnym dla mieszkańców jedynie w określone dni tygodnia, w miejsce godne i ogólnodostępne przez wszystkie dni tygodnia było decyzją trafną i akceptowalną przez zdecydowaną większość mieszkańców Kałuszyna.

Reasumując w ocenie Prokuratora Okręgowego w Siedlcach zgromadzony materiał był wystarczający do podjęcia prawidłowych decyzji merytorycznych i brak jest podstaw do wszczęcia śledztwa w wyżej wymienionych postępowaniach.

Z uwagi na brak dowodów podważających dotychczasowe ustalenia podzielam stanowisko Prokuratora Okręgowego w Siedlcach, iż brak jest podstaw do podjęcia dalszych działań w tych sprawach.

Z
p
A. S. W.

Andrzej Seremet